

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีคำถามทั้งแบบปลายเปิด แบบปลายปิด และข้อเสนอแนะ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยว จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ประกอบต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ล้วนสำคัญทั้งสิ้น ดังนั้น เมื่อมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชนย่อมมีผลให้องค์ประกอบต่าง ๆ ของชุมชน นั้นเปลี่ยนแปลงตามด้วย ซึ่งอาจเป็นผลบวกหรือลบก็ได้เมื่อการท่องเที่ยวมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น

สำหรับจังหวัดแม่ฮ่องสอน องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวเกิดการขยายตัวมากขึ้น คือ การพัฒนาเส้นทางคมนาคมต่าง ๆ ในการศึกษาครั้งนี้จึงถือช่วงหลังจากการพัฒนาคมนาคม แล้ว ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวของแม่ฮ่องสอนทั้งในทางบวกและลบ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้จะมีผลต่อการขยายธุรกิจด้านการท่องเที่ยวได้อย่างไรบ้าง

ระเบียบวิธีวิจัย

มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. การสำรวจเอกสาร การศึกษาในขั้นแรกเป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ รายงานข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดแม่ฮ่องสอน รายงานผลการศึกษาและเอกสารวิชาการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยและเพื่อนำมาสร้างกรอบการวิจัย การกำหนดตัวแปรและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษารวมทั้งแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การสุ่มตัวอย่างพื้นที่ การศึกษาในส่วนของการวิจัยเชิงสำรวจจะเป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การเก็บรวบรวมข้อมูลจะดำเนินการโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งประชากรที่ทำการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมด้วยวิธีนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายัง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เนื่องจากผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของประชากรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ก่อนที่จะมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้น มีน้อยมาก การวิเคราะห์ในเชิงเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนจากผลของการท่องเที่ยว จึงไม่สามารถทำได้ ดังนั้น จึงได้คัดเลือกพื้นที่ศึกษาเป็น พื้นที่ที่มีกิจการท่องเที่ยวเข้าไปหนาแน่นมาก ซึ่งได้แก่พื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวปรากฏอยู่ในโปรแกรมการท่องเที่ยวหรือคู่มือแนะนำเที่ยว จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขประกอบการคัดเลือก คือ ต้องเป็นชุมชนที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกพอสมควร และไม่มีปัญหาทางด้านการเมืองการปกครอง พื้นที่ที่ถูกคัดเลือกเป็นพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ชุมชนที่มีการท่องเที่ยวหนาแน่น มี 2 ชุมชน คือ

1. อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
2. อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประชากรและวิธีการเลือกตัวอย่าง

1. มุ่งศึกษานักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดแม่ฮ่องสอน จากข้อมูลนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดแม่ฮ่องสอนเฉลี่ยเดือนละ 42,966 คน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549)
2. ประชากรที่ศึกษาประกอบด้วย นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 380 ราย โดยการกำหนดขนาดของตัวอย่างใช้วิธีของ Taro Yamane คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อน

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ถูกเลือกมาจากประชากรเพื่อใช้เป็นตัวแทนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สำหรับนักท่องเที่ยวซึ่งสามารถเข้าไปเก็บตัวอย่างได้ยากเพราะเกิดจากช่วงฤดูกาลทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีไม่มากนักและไม่แน่นอนซึ่งตรงกับช่วงที่ทำการเก็บข้อมูล และระยะเวลาในการไปเก็บแบบสอบถามยังจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจำกัด จึงใช้วิธีการสุ่มแบบโดยบังเอิญ คือสุ่มจากนักท่องเที่ยวทั่วไปที่พบและเต็มใจที่จะตอบแบบสอบถามให้ โดยเลือกพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 100 คน และอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 100 คน

2. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การสุ่มที่คำนึงถึงความน่าจะเป็นโดยใช้วิธีการสุ่มโดยบังเอิญ (Accidental Sampling)
3. ตัวแปรต้นและตัวแปรตามเป็นไปตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาความเป็นไปได้ของการลงทุน
4. เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย และเป็นแบบสอบถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบด้วยตนเอง
5. ระยะเวลาที่ศึกษาระหว่าง 1 กรกฎาคม 2549 ถึง 30 เมษายน 2550 ดังนั้นประชากรจึงหมายถึงรวมในช่วงที่ศึกษาเท่านั้น
6. เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่มุ่งนำผลจากการศึกษาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อผลสำเร็จในการลงทุน

เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจนี้ใช้เครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่น่าสนใจศึกษาคือแบบสอบถามสำหรับการสร้างแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ

1. แหล่งปฐมภูมิ (Primary Source) เป็นการสร้างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางกายภาพของนักท่องเที่ยว ความสนใจต่อรูปแบบการท่องเที่ยว และความสนใจต่อการเดินป่า
2. แหล่งทุติยภูมิ (Secondary Source) โดยเก็บรวบรวมเป็นเอกสาร บทความจากหนังสือ ผลงานวิจัย ตลอดจนความคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ เว็บไซต์ และรายงานในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ จากห้องสมุดของสถาบันการศึกษา แหล่งข้อมูลสาธารณะเป็นต้น ข้อมูลสำคัญ ๆ ที่รวบรวมมาได้นั้น นำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาระบุตัวแปรและตั้งคำถามในแบบสอบถาม ซึ่งโครงสร้างของแบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษาและประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิด โดยคำถามปลายปิดมีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบหรือสองคำตอบ (Multiple Choice Questions and Dichotomous Questions) ทั้งนี้ ส่วนคำถามแบบปลายเปิดจะเปิดโอกาสให้ผู้ตอบระบุคำตอบและแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของปัจจัยทางกายภาพ
 - ส่วนที่ 2 ความสนใจต่อรูปแบบการท่องเที่ยว
 - ส่วนที่ 3 ความสนใจต่อการเดินป่า

การทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

เครื่องมือและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ หรือแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีการดำเนินการสร้างตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความสนใจและการท่องเที่ยวจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ หนังสือตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการสร้างแบบสอบถาม
2. ทบทวนวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เพื่อใช้ในการกำหนดขอบเขตและเนื้อหาให้ครอบคลุมตามขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. รวบรวมสาระและเนื้อหาต่าง ๆ ที่ได้จากเอกสารงานวิจัย เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาถึงความสนใจในรูปแบบการท่องเที่ยวและการเดินป่า
4. กำหนดขอบเขตของแบบสอบถามจะเกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจต่อรูปแบบการท่องเที่ยวและการเดินป่า
5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติม
6. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง และความเหมาะสมของเนื้อหา จากนั้น นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบหาอัตราส่วนความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \text{sixma } R / n$$

ioc	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
sixma R	แทน	ผลรวมจากคะแนนรายชื่อที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ(ทรงคุณวุฒิ)
n	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

โดย ค่า ioc ที่ได้ ต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.80 โดยได้ค่า ioc เท่ากับ 0.9622

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) โดยวิธีการคำนวณของครอนบัก (Conbach's Alaha Coefficient) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546, หน้า 449) ค่าอัลฟาที่ได้จะแสดงระดับของความคงที่ของแบบสอบถาม โดยจะมีค่าระหว่าง $0 \leq \alpha \leq 1$ ค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 มาก แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง ซึ่งได้ค่าอัลฟา เท่ากับ .8904, .8656

และนำแบบสอบถามไปใช้จริงกับประชากรที่กำหนดไว้และหาค่าความเชื่อมั่นของซึ่งค่าอัลฟาในรายด้าน ดังนี้

1. ด้านรูปแบบการท่องเที่ยวมีค่าอัลฟา เท่ากับ .8115
2. ด้านการท่องเที่ยวเดินป่ามีค่าอัลฟา เท่ากับ .8573

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับแล้วจะทำการลงรหัสข้อมูลตามคู่มือลงรหัสเพื่อประมวลผลข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows Version 14.0 เพื่อประมวลผลต่อไป

การกำหนดน้ำหนักคะแนนในแบบสอบถาม ตอนที่ 2 กำหนด ดังนี้

คะแนน	ระดับความต้องการ
1	น้อยที่สุด
2	น้อย
3	ปานกลาง
4	มาก
5	มากที่สุด

เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด
1.50 – 2.49	น้อย
2.50 – 3.49	ปานกลาง
3.50 – 4.49	มาก
4.50 – 5.00	มากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือ การอธิบายถึงโครงสร้างทั่วไปของตัวอย่างที่ศึกษาในลักษณะต่าง ๆ คือ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และรายได้ โดยอาศัยค่าความถี่และร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอ้างอิง คือ การทดสอบสมมติฐานการวิจัย สำหรับ การทดสอบสมมติฐานแสดงรายละเอียดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

2.1 สมมติฐานที่ 1 H_0 – เพศที่แตกต่างกันมีความสนใจต่อการเดินป่าที่ไม่แตกต่างกัน
 H_1 – เพศที่แตกต่างกันมีความสนใจต่อการเดินป่าที่แตกต่างกัน โดยวิธี t-test

2.2 สมมติฐานที่ 2 H_0 – อายุที่แตกต่างกันมีความสนใจต่อการเดินป่าที่ไม่แตกต่างกัน
 H_1 – อายุที่แตกต่างกันมีความสนใจต่อการเดินป่าที่แตกต่างกัน โดยวิธี f-test หากยอมรับ H_1 จะใช้วิธี LSD ในการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

2.3 สมมติฐานที่ 3 H_0 – รายได้ที่แตกต่างกันมีความสนใจต่อการเดินป่าที่ไม่แตกต่างกัน
 H_1 – รายได้ที่แตกต่างกันมีความสนใจต่อการเดินป่าที่แตกต่างกัน โดยวิธี f-test หากยอมรับ H_1 จะใช้วิธี LSD ในการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

2.4 สมมติฐานที่ 4 H_0 – การศึกษาที่แตกต่างกันมีความสนใจต่อการเดินป่าที่ไม่แตกต่างกัน
 H_1 – การศึกษาที่แตกต่างกันมีความสนใจต่อการเดินป่าที่แตกต่างกัน โดยวิธี f-test หากยอมรับ H_1 จะใช้วิธี LSD ในการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

2.5 สมมติฐานที่ 5 H_0 – อาชีพที่แตกต่างกันมีความสนใจต่อการเดินป่าที่ไม่แตกต่างกัน
 H_1 – อาชีพที่แตกต่างกันมีความสนใจต่อการเดินป่าที่แตกต่างกัน โดยวิธี f-test หากยอมรับ H_1 จะใช้วิธี LSD ในการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย การทดสอบสมมติฐาน จะใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ด้วยระดับนัยสำคัญ .05